

НАУКА, ТЕХНОЛОГИЈА,
КУЛТУРА

UDK:347.77(4+497.11)
Bibliid 1451-3188, 10 (2011)
Год X, бр. 37–38, стр. 198–214
Изворни научни рад

Ана ЈОВАШЕВИЋ¹

ЕВРОПСКО ПАТЕНТНО ПРАВО И СТАЊЕ У СРБИЈИ

ABSTRACT

Last year the National Parliament of the Republic of Serbia ratified some important international law acts for the protection of intellectual property – 1973 European Patent Convention. This international act defines the notion, contents, characteristics and role of the European patent and the way, proceedings and conditions of notification and organ system for the protection of the patent. In this way, our state bodies are obliged to adopt new laws for the establishment of European standards in patent law in the law and social system of the Republic of Serbia. In this paper, the author has analysed this European convention, its solutions and the system of international and national patent law protection.

Key words: International treaty, convention, patent, patent law, notification, protection.

1) УВОДНА РАЗМАТРАЊА

У току 2010. године Народна скупштина Републике Србије ратификовала је два изузетно значајна међународна документа из области утврђивања, пријаве, признавања и заштите права из области интелектуалне својине и то: 1) Уговор о патентном праву – акт универзалног карактера усвојен 1. јуна 2000. године у Женеви (познат и као Женевски уговор) и, 2) Конвенцију о признању европских патената (или

¹ Institut für Kultur und Medien management, Freie Universität, Berlin.

Конвенција о европском патенту) – акт регионалног карактера усвојен 5. октобра 1973. године (са изменама члана 63. Конвенције од 17. децембра 1991. године и изменама и допунама Конвенције од 29. новембра 2000. године).² Доношење поменуте европске конвенције било је мотивисано жељом да се ојача сарадња између европских држава у области заштите проналазака, односно да се обезбеде једнаки услови за заштиту патентног права која се може добити у тим државама на основу јединственог поступка признавања патената и установљењем јединствених правила о тако признатим патентима.³ Истовремено је овом конвенцијом установљена Европска организација за патенте чиме је створен посебан споразум у смислу члана 19. Конвенције за заштиту индустријске својине (усвојене у Паризу 20. марта 1883. године и ревидиране последњи пут 14. јула 1967. године), и Уговора о регионалном патенту у смислу члана 45. став 1. Уговора о сарадњи у области патената од 19. јуна 1970. године.⁴ На тај начин наша држава преузела је обавезу да међународне (универзалне и регионалне – европске) стандарде у области заштите патента имплементира у домаћем законодавству из области права интелектуалне својине.⁵ Документима се уређују начин, поступак и услови за пријаву патента, односно надлежност и поступање државних органа у погледу признавања и заштите патентног права (укључујући и Европски патент) и обавештавања јавности о томе.⁶ Поменути документи допуњују постојећи систем међународних докумената о уређењу и заштити патента који, између осталог, чине: 1) Париска конвенција о заштити индустријске својине која је потписана 20. марта 1883. године (после тога више пута ревидирана, допуњена и измењена), и, 2) Уговор о сарадњи у области патената („РСТ“ уговор) који је потписан 19. јуна 1970. године (који чини

² „Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори“, бр. 12/2010 и 19/2010.

³ G. Tritton, D. Richard, *Intellectual property in Europe*, London, Sweet Maxwell, 2008, pp. 123-136; N. Matijević, “Pravo intelektualnog vlasništva i izvoz: krive pretpostavke i izbegavanje grešaka”, *Suvremeno preduzetništvo*, Zagreb, broj 8/2003, str. 89-91.

⁴ G. Paterson, *The European patent system: the law and practice of the European Convention*, London, Sweet Maxwell, 1992.

⁵ J. W. Baxter, *World patent law and practice*, London, New York, Sweet Maxwell, 1968, pp. 78-92; L. R. Helfer, “Ljudska prava i intelektualno vlasništvo: sukob ili suživot”, *Nov-um*, Zagreb, broj 1/2008, str. 123-140.

⁶ J. Čizmić, *Ogledi iz prava industrijskog vlasništva: pravni izvori, sudska praksa i obrasci*, Tehnološki centar, Rijeka, 1998.

целину са Правилником и Административним упутствима према том уговору).⁷

II) ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ ЗАШТИТЕ ПАТЕНТНОГ ПРАВА

Дакле, осим Женевског уговора о патентном праву, Народна скупштина Републике Србије је током 2010. године ратификовала још један значајан међународни правни акт, додуше регионалног карактера, из области патентног права. То је Конвенција о признању европских патената (или Конвенција о европском патенту) која је усвојена 5. октобра 1973. године (са изменама члана 63. Конвенције од 17. децембра 1991. године и изменама и допунама Конвенције од 29. новембра 2000. године).⁸ Конвенцијом је установљено заједничко право држава уговорница у области признавања патената за проналаске. Конвенцијом је заправо, институционализована посебна врста патента – *Европски патент*. Европски патент је тиме признат на основу поменуте Конвенције у свакој од држава уговорница и као такав производи иста дејства и подлеже истим прописима као национални патент осим ако Конвенцијом није одређено другачије.⁹ Признање европског патента може бити тражено за једну, за више или за све државе уговорнице.¹⁰

Такође је Конвенцијом о европском патенту основана посебна регионална организација под називом: *Европска организација за патенте*. Задатак Европске организације је да спроводи процедуру признања европских патената. Иначе, Европска организација за патенте је правно лице са седиштем у Минхену, где је и седиште Европског завода за патенте, чији је огранак у Хагу. У свакој од држава уговорница ова Организација има својство правног лица са највећим могућим овлашћењима која се, на основу националних прописа те државе, признају правним лицима. Организација може нарочито стицати или отуђивати

⁷ W. R. Kornish, *Intelektualno vlasništvo: sveprisutno, ometajuće, nebitno*, Omnilex, Zagreb, 2008; Ž. Topić, “Ekonomika i management intelektualnog vlasništva”, *Zbornik radova, Prilagodba hrvatskog prava intelektualnog vlasništva europskom pravu*, Zagreb, 2007, str. 1-18.

⁸ „Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори“, бр. 12/2010.

⁹ F. J. Kase, *Foreign patents: a guide to official patent literature*, Dobbs Ferry, Leiden, 1972, pp. 87-95.

¹⁰ R. Matanovac, *Hrvatsko pravo intelektualnog vlasništva u svjetlu pristupa Europskoj uniji*, Narodne novine, Zagreb, 2006, str. 78-92.

непокретна и покретна добра, и бити странка у судском поступку. Европску организацију за патенте представља председник Европског завода за патенте. Она је управно и финансијски самостална. Основни органи Европске организације за патенте су: 1) Европски завод за патенте и, 2) Управни савет. Послове и задатке ове Европске организације извршава Европски завод за патенте под контролом Управног савета.

Поред ових органа, у области заштите и унапређења патентног права делује и Конференција министара држава уговорница. Ова Конференција је одговорна за питања патената. Она се састаје најмање сваке пете године када дискутује о питањима која се тичу Организације и европског патентног система. Такође се могу формирати и посебне агенције Европског завода за патенте у појединим државама уговорницама или при међувладиним организацијама надлежним за питања индустријске својине. Њих формира Управни савет својом одлуком када за то постоји потреба у циљу давања обавештења или установљења сарадње, уз претходно добијену сагласност државе или друге организације.

III) ЕВРОПСКИ ЗАВОД ЗА ПАТЕНТЕ

Послове и задатке Европске организације за патенте непосредно извршава Европски завод за патенте под контролом Управног савета.¹¹ На челу завода је председник. Председник руководи Европским заводом за патенте и одговара за рад Завода пред Управним саветом. У том циљу, председник има следећа овлашћења и обавезе: 1) предузима све неопходне мере да обезбеди рад Европског завода за патенте а нарочито доноси интерна административна упутства и саопштења за јавност, 2) одређује радње које треба извести код Европског завода за патенте у Минхену или његовог огранка у Хагу, 3) може да поднесе Управном савету предлог за измену ове Конвенције или општих одредби за њену примену, или за одлуке чије је доношење у надлежности Управног савета, 4) предлаже доношење, измену или допуну буџета и стара се о његовом извршењу, 5) подноси Управном савету извештај о раду, 6) руководни је орган за све запослене, 7) именује службенике и одлучује о њиховом напредовању, 8) дисциплински је орган за службенике и може предложити Управном савету изрицање дисциплинских мера против службеника и, 9) може преносити своја овлашћења на друга лица. Председнику у раду помажу потпредседници. У случају одсутности или спречености председника,

¹¹ E. Reimer, *Europaeisierung des Patentrechts*, Munchen, C. Heymanns Verlag, 1955.

један од потпредседника обавља његову дужност на начин који одређује Управни савет. Управни савет именује својом одлуком председника Европског завода за патенте као и његове потпредседнике. Он може изрицати дисциплинске мере према службеницима, а после консултација са председником Европског завода за патенте може именовати као чланове Великог жалбеног већа правно квалификоване чланове националних судова или квази-судских органа држава уговорница, који могу наставити са својим судским активностима на националном нивоу. Они ће бити именовани за период од три године и могу бити реизабрани. За спровођење поступака предвиђених овом конвенцијом у Европском заводу за патенте се морају успоставити следеће организационе јединице: 1) служба за пријем која је надлежна за испитивање европских пријава патената приликом њиховог подношења и у погледу њихове формалне уредности, 2) одсеци надлежни за израду европског решершног извештаја, 3) одсеци за испитивање који су надлежни за испитивање европских пријава патената. Сваки одсек се састоји од три испитивача који су квалификована техничка лица. Међутим, пре доношења коначне одлуке о европској пријави патената, испитивање пријаве је, по општем правилу, поверено једном од испитивача у одсеку за испитивање. Тај одсек је надлежан и за вођење усменог поступка, 4) одсеци за опозицију који су надлежни за испитивање опозиције против европских патената. Овај одсек се састоји од три испитивача који су квалификована техничка лица, од којих најмање два нису учествовала у поступку признања патената против кога је изјављена опозиција. Испитивач који је учествовао у поступку признања европског патената не мора бити председник. Пре доношења одлуке по опозицији, одсек за опозицију може поверити једном од својих чланова разматрање опозиције. Овај одсек је надлежан и за вођење усменог поступка, 5) правни одсек који је надлежан за доношење свих одлука које се односе, с једне стране, на уписе у Европски регистар патената и, с друге стране, на уписе у листу професионалних заступника и брисања са те листе, 6) жалбена већа која су надлежна за доношење одлука по жалбама које су изјављене против одлука службе за пријем пријава, одсека за испитивање, одсека за опозицију и правног одсека и, 7) Велико жалбено веће које је надлежно за: а) доношење одлука о правним питањима која му достављају жалбена већа, б) давање мишљења о правним питањима која му доставља председник Европског завода за патенте и, в) одлучивање о молбама за ревизију одлука жалбених већа.

Највиши орган Европског завода за патенте је Управни савет који чине представници држава уговорница и њихови заменици. Свака држава

уговорница има право да именује једног представника и једног заменика у овај савет. Њима у раду могу помагати саветници или експерти. Управни савет бира међу представницима држава уговорница и њиховим заменицима једног председника и једног заменика председника. Заменик председника замењује председника по службеној дужности ако је овај спречен да извршава своје дужности. Мандат председника и заменика председника траје три године с тим да они могу бити поново изабрани. Кад број држава уговорница ове Конвенције о европском патенту достигне најмање осам, Управни савет може основати Биро који сачињавају пет његових чланова. Председник и заменик председника Управног савета су истовремено чланови бироа по положају, док три преостала члана бира Управни савет. Мандат чланова које је изабрао Управни савет траје три године. Они не могу бити поново изабрани. Биро се стара о извршењу задатака које му је Управни савет одредио сагласно пословнику. Управни савет се редовно састаје једанпут годишње; поред тога, он се састаје на иницијативу свог председника или на тражење једне трећине држава уговорница. Управни савет разматра питања по утврђеном дневном реду и према свом пословнику.

Светска организација за интелектуалну својину има такође свог представника на седницама Управног савета, у складу са споразумом између Европске организације и Светске организације за интелектуалну својину.¹² Друге међувладине организације којима је поверено вођење међународног поступка у области патената, са којом је Европска организација закључила споразум, имају такође своје представнике на седницама Управног савета, сагласно споразуму. И свака друга међувладина организација или међународна невладина организација која спроводи послове од интереса за Организацију може добити позив од Управног савета да присуствује његовим седницама за све време док се расправља о питањима од заједничког интереса. Управни савет је такође надлежан да врши измене: 1) рокова предвиђених овом конвенцијом, 2) одредби Конвенције и да их усклади са неким међународним уговором који се односи на патенте или са законодавством Европске заједнице које се односи на патенте, 3) Правилника о спровођењу, 4) Правилника о финансијском пословању, 5) општих аката о радном односу стално запослених и других запослених Европског завода за патенте, о платним разредима запослених, као и врсти и правилима за давање посебних погодности, о пензијама и повећањима

¹² Е. Т. Penrose, *The economics of the international patent system*, Baltimore, John Hopkins Press, 1951.

постојећих пензија сагласно порасту плата, о таксама и, б) пословника о раду. Савет је надлежан да овласти председника Европског завода за патенте да преговара и да, уз његову сагласност, закључи у име Европске организације за патенте, споразуме са државама или међувладиним организацијама, као и центрима за документацију који су основани на основу споразума закљученим са тим организацијама.

IV) ПАТЕНТНО ПРАВО

Патентно право је скуп правних прописа који одређују појам, карактеристике, садржину и систем заштите патената (патентбилног проналаска).¹³ Европски патенти признају се за проналаске из било које области технике под условом да су проналасци нови, да имају инвентиван ниво и да су погодни за индустријску примену. Као проналасци се не сматрају: 1) открића, научне теорије и математичке методе, 2) естетске креације, 3) планови, правила и поступци за обављање интелектуалних делатности, за играње игара или обављање послова, као и програми за рачунаре, али и 4) приказивања информација.¹⁴ На поменути начин се искључује патентбилност ових предмета или активности једино ако се европска пријава патента или европски патент односи на неки од тих предмета, посматран као такав. Својство европског патента се не признају такође и за: 1) проналаске чија би комерцијална употреба била противна јавном поретку или моралу, с тим што се таква употреба проналаска не може сматрати противном јавном поретку или моралу једино због чињенице да је забрањена у свим или у неким државама уговорницама, законским или подзаконским актом, 2) биљне сорте и животињске расе, као ни за битно биолошке поступке за добијање биљки или животиња, с тим што се ова одредба не односи на микробиолошке поступке или на производе добијене тим поступцима и, 3) поступци лечења људског или животињског тела, хируршки, терапеутски или дијагностички поступци за лечење људског или животињског тела; ова одредба не примењује се на производе, посебно супстанце или композиције које се користе у било ком од ових поступака.¹⁵ За садржину европског патента (и тиме стицања

¹³ R. Matanovac Vučković, *Novele zakona o pravima intelektualnog vlasništva*, Informator, Zagreb, broj 55/2007, str. 12-14.

¹⁴ A. L. Monotti, S. Ricketson, *Universities and intellectual property: ownership and exploitation*, New York, Oxford, 2003, pp. 167-185.

¹⁵ С. А. Cotropia, "Тумаčenje patentnog zahtjeva i troškovi informacija", *Nov-um*, Zagreb, broj 6/2008-2009, str. 637-687.

својства предмета који је подобан европском систему заштите патента), потребно је поседовање одређених својства и то: 1) да је предмет нов, 2) да предмет има инвентивни ниво и, 3) да предмет има индустријску примењивост.¹⁶ Оно што је значајно за проналазак заштићен патентом јесте његово „ново” својство. Наиме, проналазак је нов ако није обухваћен постојећим стањем технике. Стање технике чини све оно што је пре датума подношења европске пријаве патента учињено доступним јавности путем писаног или усменог описа, употребом или на било који други начин. Такође, стање технике обухвата садржину европских пријава патената, онаквих какве су поднете, које имају ранији датум подношења и које су објављене тог датума или касније. За правну заштиту проналаска од значаја је такође, и његов инвентивни ниво. Тако се сматра да проналазак има инвентивни ниво ако за стручњака из одговарајуће области не произлази на очигледан начин из стања технике. И на крају, за положај и стање патента потребна је и његова индустријска примењивост. Тако се сматра да је проналазак индустријски применљив ако се предмет проналаска може произвести или употребити у било којој грани индустрије, укључујући и пољопривреду.

V) ПРИЈАВА ЕВРОПСКОГ ПАТЕНТА

Европски систем заштите патента захтева да се одређени предмет или добро прогласи за патент од стране надлежних органа у правним прописима уређеном поступку.¹⁷ Свако физичко и правно лице може поднети европску пријаву патента. Но, такође европску пријаву патента могу поднети заједнички подносиоци пријаве или два или више подносиоца који назначују различите државе уговорнице. Право на европски патент припада проналазачу или његовом правном следбенику. Ако је проналазач у радном односу, право на европски патент одређено је правом државе на чијој територији лице у радном односу претежно обавља своју делатност.¹⁸ Ако се то не може утврдити, тада се примењује право државе на чијој територији се налази предузеће послодавца, у којем је запослени у радном односу. Ако два или више лица створе проналазак

¹⁶ D. Zlatović, *Temeljne odrednice patentne zaštite u hrvatskom pravu, Pravo i porezi*, Zagreb, broj 3/2009, str. 49-51.

¹⁷ G. Tritton, D. Richard, *Intellectual property in Europe*, op. cit., pp. 215-231.

¹⁸ D. Marinković Drača, „Izumi i tehnička unaprijeđenja radnika”, *Računovodstvo i financije*, Zagreb, broj 4/2007, str. 88-91.

независно једно од другог, право на европски патент припада лицу које је поднело пријаву патента, чији је датум подношења најранији, под условом да је ова прва пријава објављена. У поступку пред Европским заводом за патенте подносилац пријаве је овлашћен да врши све радње у вези са стицањем права на европски патент.¹⁹ Европски патент даје свом носиоцу, од дана објаве обавештења о признању права у Европском патентном билтену, у свакој држави уговорници за коју је признат, иста права која би му дао национални патент издат у тој држави.²⁰ Ако је предмет европског патента поступак, права из тог патента обухватају производе непосредно добијене тим поступком. Свака повреда европског патента оцењује се сагласно одредбама националног законодавства.²¹ Трајање европског патента износи двадесет година рачунајући од датума подношења пријаве. Но, тиме није ограничено право поједине државе уговорнице да продужи трајање европског патента или да призна одговарајућу заштиту која следи директно по истеку трајања патента, под истим условима какви се примењују и на националне патенте: 1) како би се узело у обзир ратно стање или слични ванредни услови који утичу на ту државу и, 2) уколико је предмет европске пријаве патента производ или поступак за добијање производа или примена производа који пре него што се може изнети на тржиште те државе треба да прође поступак добијања административне дозволе у складу са законом. Европска пријава патента, онаква каква је објављена, привремено обезбеђује подносиоцу пријаве у државама уговорницама које су назначене у пријави патента правну заштиту почев од дана објаве. Ипак, заштита која се добија објавом европске пријаве патента не може бити мања од заштите коју национални прописи односне државе дају на основу обавезне објаве неиспитаних националних пријава патената. У сваком случају, свака држава уговорница је дужна бар да предвиди да, након објаве европске пријаве патента, подносилац пријаве може да захтева разумну накнаду, одређену према околностима, од сваког лица које је искоришћавало, у тој држави уговорници, проналазак који је предмет европске пријаве патента и то, под условима који повлаче према

¹⁹ J. Adamović, T. Sučić, „Načini stjecanja patenta te utjecaj prakse Europskog patentnog ureda na postupak potpunog ispitivanja u Republici Hrvatskoj“, Zbornik radova, *Hrvatsko pravo intelektualnog vlasništva u svjetlu pristupa Europskoj uniji*, Zagreb, 2006, str. 53-92.

²⁰ V. Korah, *Intellectual property rights and the EC competition rules*, Portland, Oxford, 2006, str. 187-210.

²¹ S. Roksandić Vidlička, Specifičnosti patentne zaštite i ustupanje prava na korišćenje patenta temeljem ugovora o licenci, *Pravo i porezi*, Zagreb, broj 7/2008, str. 49-56.

националном праву одговорност за повреду националног патента. У погледу правне заштите патента важно је истаћи да права из европске пријаве патента не постоје (односно да никада нису настала) уколико је европска пријава патента: 1) повучена, 2) ако се сматра повученом и, 3) када је одбијена. Сматра се да европска пријава патента или европски патент признат на основу ње нису имали од почетка дејства ако је, и у мери у којој је патент оглашен ништавим или ограничен у поступку вођеном по опозицији, за оглашавање ништавим или ограничење права. Обим заштите који се стиче европским патентом или на основу европске пријаве патента одређен је патентним захтевима с тим да се опис и нацрти користе за тумачење патентних захтева. За период до признања европског патента, обим заштите на основу европске пријаве патента одређен је патентним захтевима, који су садржани у објави. Ипак, европски патент, онакав какав је признат или измењен у току поступка по опозицији, ограничења или оглашавања ништавим одређује ретроактивно обим заштите из објављене пријаве, ако се тиме заштита не проширује.

Европска пријава патента може бити предмет преноса права или основ за конституисање права за једну или више назначених држава уговорница. Пренос европске пријаве патента може бити извршен само у писменој форми и уз потписе оба уговарача, с тим што она може бити у целини или делимично предмет лиценце за територију свих или појединих држава уговорница.²²

VI) ЕВРОПСКА ПРИЈАВА И ПРИЗНАЊЕ ПАТЕНТА

Европска пријава патента може бити поднета следећим органима: 1) код Европског завода за патенте или, 2) код Централног завода за индустријску својину или другог надлежног органа сваке поједине државе која је потписала Конвенцију о европском патенту.²³ Поднета пријава у поменутом случају има исто дејство као да је поднета истог датума код Европског патентног завода. Поред европске пријаве патента, код Европског завода за патенте може бити поднета и издвојена европска пријава патента. Она може имати за предмет само оно што је иначе већ садржано у првобитној пријави, онаквој каква је поднета. У том случају

²² В. Масњак, „Licencni odnosi sa inozemstvom”, *Suvremeno preduzetništvo*, Zagreb, broj 7/2003, str. 59-64.

²³ R. Matanovac, A. Rački Marinković, *Registri prava intelektualnog vlasništva*, Hrvatsko registarsko pravo, Zagreb, 2006, str. 153-200.

сматра се да је издвојена пријава поднета оног датума када је поднета и првобитна пријава, и ужива право првенства. Све државе уговорнице назначене у првобитној пријави у време подношења издвојене европске пријаве патента сматрају се државама које су назначене и у издвојеној пријави. Централни завод за индустријску својину појединих држава дужан је да све њему поднете пријаве истовремено достави и Европском заводу за патенте, осим у случају када се европска пријава патента односи на предмет који се сматра тајном.²⁴ Уколико таква европска пријава патента није достављена и Европском заводу, пријава се сматра повученом. Европска пријава патента мора да садржи следеће кумулативно предвиђене елементе: 1) захтев за признање европског патента, 2) опис проналаска, 3) један или више патентних захтева, 4) нацрте на које се позивају описи или патентни захтеви и, 5) апстракт. Датум подношења европске пријаве патента је датум када је подносилац пријаве испунио све прописане захтеве и услове. У европској пријави патента мора бити изричито наведен проналазач. Ако подносилац пријаве није проналазач или није једини проналазач, у навођењу мора бити садржана изјава о основу стицања права на европски патент од стране подносиоца пријаве. Та се пријава патента може односити на само један проналазак или изузетно на више проналазака који су тако међусобно повезани да остварују једну општу проналазачку замисао. Проналазак у европској пријави патента мора бити описан јасно и потпуно, тако да га стручњак из одговарајуће области може применити. Патентни захтеви одређују предмет чија се заштита тражи. Захтеви морају бити јасни, сажети и подржани описом. Апстракт служи искључиво за потребе техничког информисања, па не може послужити у било коју другу сврху, нарочито не за одређивање обима тражене заштите.

При подношењу овакве пријаве патента, плаћају се две таксе и то: 1) такса за подношење пријаве и, 2) такса за решерш.²⁵ Ако такса за подношење и такса за решерш нису плаћене у прописаном року, пријава патента се сматра повученом. Годишње таксе за европску пријаву патента плаћају се за трећу годину, која се рачуна од дана подношења пријаве, као и за сваку наредну годину. Обавеза плаћања годишње таксе престаје са плаћањем те таксе за годину у којој је објављено обавештење о признању

²⁴ С. Марковић, *Право интелектуалне својине*, Службени гласник, Београд, 2000.

²⁵ К. Сипек, В. Лелас, *Интелектуално власништво као извор опорезивог доhotка*, *Pravo i porezi*, Zagreb, број 6/2007, стр. 54-66.

европског патента у Европском патентном билтену.²⁶ Све државе – уговорне стране Конвенције о европском патенту у време подношења европске пријаве патента сматрају се назначеним у захтеву за признање европског патента. И такво назначење државе подлеже плаћању таксе за назначење. Оно може бити повучено у било ком тренутку пре признања европског патента. Свако лице које је прописно поднело у једној, или за једну од држава чланица Париске конвенције за заштиту индустријске својине или чланица Светске трговинске организације, уредну пријаву патента, корисног модела или сведочанство о корисности или његов правни следбеник, ужива, код подношења европске пријаве патента за исти проналазак, право првенства у року од дванаест месеци, рачунајући од датума подношења прве пријаве.²⁷ Свакој пријави која се сматра уредном националном пријавом на основу националних прописа државе у којој је поднета, или на основу двостраних или вишестраних споразума, укључујући ту и ову Конвенцију, признаје се право првенства.²⁸ При томе се сматра уредном националном пријавом свака пријава на основу које се може утврдити датум када је поднета, без обзира какав је каснији исход тако поднете пријаве. Каснија пријава која има исти предмет заштите као и првоподнета пријава у истој држави сматра се првом пријавом за одређивање права првенства под условом да је на дан њеног подношења прва пријава повучена, да се од ње одустало или је пак одбијена, а да није била доступна јавности и није била основ неког права и ако раније није послужила као основ за признање права првенства. На основу прве пријаве, у том случају, не може се више захтевати право првенства. Подносилац пријаве који жели да користи право првенства раније пријаве дужан је да поднесе изјаву о првенству, као и све друге прописане документе. Вишеструка првенства могу бити затражена за једну европску пријаву патента, чак и ако потичу из различитих држава. Но, у пракси је могуће да вишеструка права првенства могу бити затражена и за исти патентни захтев у ком случају се рокови који почињу тећи од датума првенства рачунају од најранијег датума првенства. Када се захтева једно или више права првенства за европску пријаву патента, онда такво право обухвата само оне карактеристике европске пријаве патента који су

²⁶ К. Cipek, В. Lelas, *Интелектуално власништво као извор опорезивог доhotka, Финанције и porezi*, Загреб, број 8/2008, стр. 72-81.

²⁷ J. S. Gans, *Vrijednost zaštite intelektualnog vlasništva na tržištu ideja, Nov-um*, Загреб, број 3/2008, стр. 387-393.

²⁸ J. Čizmić, „Sporazum o suradnji na području patenta“, *Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu*, Split, број 1-2/1999, стр. 259-268.

садржани у пријави или у пријавама чије се првенство захтева. Ако се извесне карактеристике проналаска за које се захтева право првенство не налазе у патентним захтевима изнетим у ранијој пријави, за признање права првенства је довољно да саставни делови раније пријаве описују прецизно те карактеристике. На основу дејства права првенства, датум првенства сматра се као датум подношења европске пријаве патента. У патентном праву је поред пријаве патента, од посебне важности и поступак за признање патента.²⁹ Наиме, Европски завод за патенте испитује да ли поднета пријава испуњава услове како би јој се признао датум подношења. У случају да се пријави не може признати датум подношења ни после спроведеног испитивања, по њој се неће поступати као са европском пријавом патента. У супротном, ако је европској пријави патента признат датум подношења, тада Европски завод за патенте испитује да ли су испуњени сви услови у погледу признавања тако пријављеног патента. У случају потребе од подносиоца пријаве се може захтевати да изврши допуну пријаве или пратеће документације односно исправљање унетих података. Европски завод за патенте израђује и објављује у што краћем року европски решершни извештај за европску пријаву патента на основу патентних захтева и имајући у виду садржај описа и цртежа, а након истека рока од осамнаест месеци: 1) од датума подношења пријаве, 2) од датума траженог првенства пријаве и, 3) пре истека овог рока на захтев подносиоца пријаве. Таква пријава патента се објављује истовремено и када се издаје и спис европског патента, уколико одлука о признању патента ступи на снагу пре истека наведеног рока. У поступку испитивања европске пријаве патента, завод испитује да ли поднета пријава патента и проналазак који је њен предмет испуњавају услове предвиђене Конвенцијом о европском патенту.³⁰ Ако се у току овог испитивања открије да пријава, или проналазак на који се пријава односи не испуњавају захтеве из ове Конвенције, одсек за испитивање позива подносиоца пријаве, колико год је то неопходно, да поднесе своје примедбе и да измени пријаву. Ако подносилац пријаве пропусти да у року одговори на сва саопштења из одсека за испитивање,

²⁹ J. Čizmić, “Međunarodna prijava patenta”, *Vladavina prava*, Zagreb, broj 2/1999, str. 57-86; J. Adamović, T. Sučić, „Načini stjecanja patenta te utjecaj prakse Europskog patentnog ureda na postupak potpunog ispitivanja u Republici Hrvatskoj“, *Zbornik radova, Hrvatsko pravo intelektualnog vlasništva u svjetlu pristupa Europskoj uniji*, Zagreb, 2006. godine, str. 53-92.

³⁰ R. Matanovac Vučković, *Zbirka propisa u području prava intelektualnog vlasništva: autorska i srodna prava, patent, žig, industrijski dizajn, topografija, oznake*, Narodne novine, Zagreb, 2008.

сматра се да је пријава повучена.³¹ Ако одсек за испитивање сматра да европска пријава патента и проналазак, који је њен предмет испуњавају захтеве из ове Конвенције, доноси се одлука о признању европског патента. Ако пак одсек за испитивање сматра да поднета пријава не испуњава прописане услове, тада се доноси одлука о одбијању пријаве. Одлука о признању европског патента ступа на снагу на дан објављивања обавештења о признању у Европском патентном гласнику.³² Европски завод за патенте објављује спис европског патента што је пре могуће после објављивања обавештења о признању европског патента у Европском патентном гласнику. У року од девет месеци од датума објаве обавештења о признању европског патента у Европском патентном гласнику, свако лице може изјавити опозицију код Европског завода за патенте због признања тог патента. Сматра се да је опозиција поднета само ако је плаћена такса за опозицију. Опозиција због признања европског патента односи се на тај патент у свим државама уговорницама у којима он производи своја дејства. Трећа лица која су изјавила опозицију су, са носиоцем патента, странке у поступку по опозицији. Ако једно лице достави доказ да је у једној држави уговорници уписано у регистар патената на основу коначне одлуке, уместо ранијег носиоца, оно, на основу свог захтева заузима место ранијег носиоца за наведену државу. Без обзира на то, ранији носилац патента и лице које истиче своје право не сматрају се заједничким носиоцима, осим ако то они сами изричито затраже.³³ Опозиција се може заснивати на следећим разлозима: 1) предмет европског патента није патентбилан, 2) у европском патенту проналазак није описан потпуно и јасно да би га стручњак из одговарајуће области могао извести, 3) предмет европског патента је проширен у односу на предмет пријаве, онакве каква је поднета, или ако патент, признат на основу издвојене пријаве или нове пријаве проширује предмет раније пријаве, онакве каква је поднета.³⁴ Ако је опозиција допуштена, одсек за опозицију испитује у складу са Правилником о

³¹ Lj. Nježić, “Zaštita prava intelektualno vlasništva”, *Carinski vjesnik*, Zagreb, broj 8/2003, str. 48-56.

³² B. Blažević, “Patentna zaštita u Republici Hrvatskoj”, *Pravo u gospodarstvu*, Zagreb, broj 1/2001, str. 121-125.

³³ M. Demirović, T. Jokić, “Zaštita prava intelektualnog vlasništva”, *Carinski vjesnik*, Zagreb, broj 4/2006, str. 3-12.

³⁴ B. Malagurski, „Industrijsko vlasništvo – iscrpljenje isključivih ovlaštenja nositelja patenta i nacrt prijedloga Zakona o patentima“, *Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci*, Rijeka, broj 2/1999, str. 789-811.

спровођењу да ли бар један од основа за опозицију наноси штету одржавању у важности европског патента. Током овог испитивања, одсек за опозицију позива све заинтересоване стране да доставе своје примедбе на поднеске друге стране или на оне које је издао сам одсек за опозицију. Ако овај одсек утврди да бар један основ за опозицију наноси штету одржавању у важности европског патента, патент се оглашава ништавим. У супротном, одсек одбацује захтев за опозицију.³⁵ Поред опозиције, Европски завод за патенте је дужан да испитује да ли су у конкретном случају испуњени услови за ограничење или оглашавање ништавим већ признатог европског патента. Тако ако завод сматра да захтев за ограничење или оглашавање ништавим европског патента испуњава прописане услове, доноси се одлука којом се ограничава или оглашава ништавим европски патент.³⁶ У супротном, такав захтев се одбацује. Одлука да се ограничи или огласи ништавим европски патент примењује се на тај патент у свим државама у којима је он претходно и био признат. Но, ова одлука ступа на снагу тек када се упис такве одлуке објави у Европском патентном гласнику.

VII) ИЗВОРИ

- Baxter, J. W., *World patent law and practice*, London, New York, Sweet Maxwell, 1968.
- Čizmić, J., *Ogledi iz prava industrijskog vlasništva: pravni izvori, sudska praksa i obrasci*, Tehnološki centar, Rijeka, 1998.
- Kase, F. J., *Foreign patents: a guide to official patent literature*, Dobbs Ferry, Leiden, 1972.
- Korah, V., *Intellectual property rights and the EC competition rules*, Portland, Oxford, 2006.
- Kornish, W. R., *Intelektualno vlasništvo: sveprisutno, ometajuće, nebitno*, Omnilex, Zagreb, 2008.
- Марковић, С., *Право интелектуалне својине*, Службени гласник, Београд, 2000.
- Matanovac, R., *Hrvatsko pravo intelektualnog vlasništva u svjetlu pristupa Europskoj uniji*, Narodne novine, Zagreb, 2006.

³⁵ М. Šipец, *Sodno varstvo industrijske lastnine*, Gospodarski vjesnik, Ljubljana, 1998.

³⁶ R. Matanovac Vučković, "Građanskopravna zaštita patenta prema Zakonu o patentu", *Aktuelnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse*, Zagreb, broj 13/2006, str. 491-504.

- Matanovac Vučković, R., *Zbirka propisa u području prava intelektualnog vlasništva: autorska i srodna prava, patent, žig, industrijski dizajn, topografija, oznake*, Narodne novine, Zagreb, 2008.
- Monotti, A. L., Ricketson, S., *Universities and intellectual property: ownership and exploitation*, New York, Oxford, 2003.
- Paterson, G., *The European patent system: the law and practice of the European Convention*, London, Sweet Maxwell, 1992.
- Penrose, E. T., *The economics of the international patent system*, Baltimore, John Kopkins Press, 1951.
- Reimer, E., *Europaeisierung des Patentrechts*, Munchen, C. Heymanns Verlag, 1955.
- Šipec, M., *Sodno varstvo industrijske lastnine*, Gospodarski vjesnik, Ljubljana, 1998.
- Tritton, G., *Richard, D., Intellectual property in Europe*, London, Sweet Maxwell, 2008.

VIII) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Ратификацијом два значајна међународна документа из области интелектуалне својине у току 2010. године у Народној скупштини Републике Србије, наша држава је створила солидну правну основу да и код нас област интелектуалног стваралаштва добије квалитативно виши ниво заштите. На тај начин би се још више прихватајући међународне стандарде из ове области у националном законодавству приближили европским интеграцијама. Наиме, током 2010. године ратификовани су, један универзални акт донет у оквиру и под окриљем УН – Уговор о патентном праву познат и као Женевски уговор из 2000. године, и један регионални акт – Конвенција о признању европских патената или Конвенција о европском патенту из 1973. године. Тако се, између осталог, стварају даљи услови да се и у Републици Србији међународни и европски стандарди инаугурисани одредабама ових међународних докумената имплементирају у домаћем законодавству у области интелектуалне својине. Имајући у виду ове (али не само те) међународне документе у Републици Србији је потребно да се недавно донети закони из области интелектуалне својине (објављени у Службеном гласнику Републике Србије, број 104/2009), као што су: Закон о жиговима, Закон о заштити топографија интегрисаих кола, Закон о правној заштити индустријског дизајна и Закон о ауторским и сродним правима, иновирају, односно да се

донесу нови законски текстови као што је Закон о патентима. На тај начин би се испунио још један од услова у правцу интеграције нашег правног, привредног, политичког и културног система европским интеграцијама којима тежимо. Тиме би се омогућило да се брже, лакше и једноставније успостави међународна сарадња државних органа, у области пријаве, признања и оглашавања патента, те његове свеобухватне заштите, без обзира где је он настао, ко је његов творац или где је такав патент пријављен, наше и других држава, било непосредно, било преко Европског завода за патенте. Деловање посебних међународних и регионалних органа у области уређења и заштите патента се у овом погледу показује као незаобилазан фактор у стварању и одржавању, односно унапређењу права интелектуалне својине.